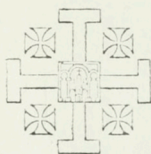

ITINERA
HIEROSOLYMITANA
ET
DESCRIPTIONES TERRAE SANCTAE
BELLIS SACRIS ANTERIORA
&
LATINA LINGUA EXARATA
sumptibus
SOCIETATIS
ILLUSTRANDIS ORIENTIS LATINI MONUMENTIS
ediderunt

TITUS TOBLER & AUGUSTUS MOLINIER

111

I

GENEVAE
Typis J.-G. Fick

III

PAULA & EUSTOCHIUM

DE LOCIS SANCTIS

[386]

PAULAE & EUSTOCHII

EPISTOLA AD MARCELLAM

DE LOCIS SANCTIS

* * *

SI post passionem Domini (ut scelerata vox concrepat) hic detestabilis locus est, quid voluit Paulus Hierosolymam festinare, ut ibi faceret pentecosten? qui retinentibus se locutus est, dicens: *Quid facitis stantes & conturbantes cor meum? Ego enim non solum ligari, sed & mori in Ierusalem paratus sum pro nomine Domini Iesu.* Quid ceteri sancti & illustres viri, quorum vota & oblationes post predicationem Christi ad fratres, qui erant Hierosolymis, deferebantur? Longum est nunc ab ascensu Domini usque ad presentem diem per singulas etates currete, qui episcoporum, qui martyrum, qui eloquentium in doctrina ecclesiastica virorum venerint Hierosolymam, putantes minus se religionis, minus habere scientie, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorarent locis, de quibus primum evangelium de patibulo coruscaverat. Certe si etiam preclarus orator reprehendendum nescio, quem putat, quod litteras grecas non Athenis, sed Lilybei, latinas non Rome, sed in Sicilia didicerit, quod videlicet unaqueque provincia habeat aliquid proprium, quod alia eque habere non possit: cur nos putamus absque Athenis nostris quem-

quam ad studiorum fastigia pervenisse? Nec hoc dicimus, quod renuamus regnum Dei intra nos esse, & sanctos viros etiam in ceteris esse regionibus, sed quod hoc asseramus vel maxime, eos, qui in toto orbe sunt primi, huc pariter congregari.

II. Ad que nos loca non ut prime, sed ut externe venimus, ut primos in eis omnium gentium cerneremus. Certe flos quidam & pretiosissimus lapis inter ecclesiastica ornamenta monachorum & virginum chorus est. Quicumque in Gallia fuerit primus, huc properat. Divisus ab orbe nostro Britannus, si in religione processerit, occiduo sole dimisso, querit locum fama sibi tantum & scripturarum relatione cognitum. Quid referamus Armenios, quid Persas, quid Indie & Ethiopie populos^a ipsamque iuxta Egyptum fertilem monachorum, Pontum & Cappadociam, Syriam Celen & Mesopotamiam cunctaque orientis examina? que iuxta salvatoris eloquium, dicentis: *Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur aquile*, concurrunt ad hec loca & diversarum nobis virtutum specimen ostendunt.

III. Vox quidem diffona, sed una religio. Tot pene psallentium chori, quot gentium diversitates. Inter hec, que vel prima in christianis virtus est, nihil arrogans, nihil sibi de continentia supercilii: humilitatis inter omnes contentio est. Quicumque novissimus fuerit, hic primus putatur. In veste nulla discretio, nulla admiratio. Utcumque placuerit incedere, nec detractionis est, nec laudis. Ieiunia quoque neminem sublevant, nec defertur inedia, nec modesta saturitas condemnatur. Suo domino stat unusquisque aut cadit. Nemo iudicat alterum, ne a Domino iudicetur. Et quod in plerisque provinciis familiare est, ut genuino dente se lacerent, hic penitus non habetur. Procul luxuria, procul voluptas.

IV. Tanta in ipsa urbe orationum loca, ut ad ea per-

a. Ed. populus.

agrandā dies sufficere non possit. Verum, ut ad villulam Christi & Marie diversorium veniamus (plus enim laudat unusquisque, quod possidet), quo sermone, qua voce speluncam tibi possumus salvatoris exponere? Et illud presepe, in quo infantulus vagiit, silentio magis quam infirmo sermone honorandum est. Ubi sunt late porticus? ubi aurata laquearia? ubi domus miserorum pœnis & damnatorum labore vestite? ubi, instar palatii, opibus privatorum exstructe basilice, ut vile corpusculum hominis pretiosius inambulet &, quasi mundo quidquam possit esse ornatus, tecta magis sua velit adspicere quam celum? Ecce in hoc parvo terre foramine celorum conditor natus est, hic involutus pannis, hic visus a pastoribus, hic demonstratus a stella, hic adoratus a magis. Et hic, puto, locus sanctior est rupe Tarpeia, quæ de celo sepius fulminata ostendit, quod Domino displiceret.

V. Lege Apocalypsim Iohannis, & quid de muliere purpurata, & scripta in eius fronte blasphemia, septem montibus, aquis multis & Babylonis cantetur exitu, confluere. *Exite*, inquit Dominus, *de illa populus meus, & ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipiatis.* Ad Ieremiam quoque regrediens, scriptum pariter attende: *Fugite de medio Babylonis & salvate unusquisque animam suam. Cecidit enim, cecidit Babylon magna, & facta est habitatio demonum & custodia omnis spiritus immundi.* Est quidem ibi sancta ecclesia, sunt trophea apostolorum & martyrum, est Christi vera confessio & ab apostolo predicata fides & gentilitate calcata, in sublime se quotidie erigens vocabulum christianum, sed ipsa ambitio, potentia, magnitudo urbis, videri & videre, salutare & salutare, laudare & detrahare, vel audire vel proloqui, & tantam frequentiam hominum saltem invitum videre a proposito monachorum & quiete aliena sunt. Aut enim videmus venientes ad nos, & silentium perdimus, aut non videmus, & superbie arguimur. Interdumque, ut visi-

tantibus reddamus vicem, ad superbas fores pergimus &, inter linguas rodentium ministrorum, postes ingredimur auratos.

VI. In Christi vero, ut supra diximus, villula tota rusticitas &, extra psalmos, silentium est. Quocumque te verteris, arator, stivam tenens, alleluia decantat. Sudans messor psalmis se avocat &, curva attondens vitem falce, vinitor aliquid Davidicum canit. Hec sunt in hac provincia carmina, he, ut vulgo dicitur, amatorie cantationes, hic pastorum sibilus, hec arma culture. Verum quid agimus, nec quid deceat cogitantes, solum quod cupimus, hoc videmus.

VII. O quando illud tempus adveniet, quum anhelus nuncium viator apportet, Marcellam nostram ad Palestine littus appulsam, & toti monachorum chori, tota virginum agmina concrepabunt? Obviam iamiam gestimus occurrere &, non expectato vehiculo, concitum pedibus ferre corpus. Tenebimus manus, ora cernemus & a desiderato vix avellemur amplexu. Ergone erit ille dies, quando nobis liceat speluncam salvatoris intrare? in sepulcro Domini flere cum sorore, flere cum matre? crucis deinde lambere lignum & in Oliveti monte, cum ascendente Domino, voto & animo sublevari? videre exire Lazarum fasciis colligatum, & fluenta Iordanis ad lavacrum Domini puriora? inde ad pastorum caulas pergere, in David orare mausoleo? Amos prophetam etiam nunc buccina pastorali in sua conspiciere rupe plangentem? ad Abraham, Isaac & Iacob, trium quoque illustrium feminarum vel tabernacula properare vel memorias? videre fontem, in quo a Philippo eunuchus est tinctus? Samariam pergere, & Iohannis Baptiste, Elisei quoque & Abdie pariter cineres adorare? ingredi speluncas, in quibus, persecutionis & famis tempore, prophetarum agmina sunt nutrita?

VIII. Ibmus ad Nazareth &, iuxta interpretationem nominis eius, florem videbimus Galilee. Haud procul inde

cernetur Cana, in qua aque in vinum verse sunt. Per-
gemus ad Itabyrium & tabernacula salvatoris, non, ut
Petrus quondam voluit, cum Moyse & Elia, sed cum patre
cernemus & spiritu sancto. Inde ad mare veniemus Ge-
nezareth, & de quinque & septem panibus videbimus in
deserto quinque & quatuor hominum millia saturata.
Apparebit oppidum Naim, in cuius portis vidue filius
fuscitatus est. Videbitur & Hermoniim & torrens Endor,^a
in quo superatus est Sisara. Capharnaum quoque, signorum
Domini familiare, & omnis pariter Galilea cernetur. Et
tunc, comitante Christo, quum per Silo & Bethel &
cetera loca, in quibus ecclesie, quasi quedam victoriarum
Domini, sunt erecta vexilla, ad nostram speluncam re-
dierimus, canemus iugiter, crebro flebimus, indefinenter
orabimus &, vulnerate iaculo salvatoris, in commune
dicemus : *Inveni quem quesivit anima mea ; tenebo eum &
non dimittam illum.*

a. Lege Cifon.

